

การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างหน่วยงาน

เรื่อง “การท่องเที่ยวทางทะเลแบบยั่งยืน”

วันศุกร์ที่ 10 มิถุนายน 2554 เวลา 09.30 – 12.30 น.

ณ ห้องประชุมการกีฬาแห่งประเทศไทย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สำนักงาน ก.พ.ร. ได้จัดเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่อง “การท่องเที่ยวทางทะเลแบบยั่งยืน” ระหว่างจังหวัดที่อยู่ใกล้เคียงกัน ได้แก่ จังหวัดกระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช พังงา พัทลุง และสุราษฎร์ธานี โดยสรุปประเด็นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ ดังนี้

จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ถูกขับเคลื่อนจากหลายหน่วยงานทั้งจากส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น สำหรับกรณีโครงการด้านการท่องเที่ยวที่ทำงานร่วมกันหลายหน่วยจะใช้ชื่กลางและถูกวัดด้วยตัวชี้วัดจำนวนนักท่องเที่ยวของจังหวัด และของกลุ่มจังหวัด โดยจะประเมินตาม PMQA หน่วยงานที่ทำด้านการตลาด คือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีนักท่องเที่ยวต่างชาติประมาณ 1.7 ล้านคน และนักท่องเที่ยวในประเทศประมาณ 200,000 คน และถึงแม้จำนวนนักท่องเที่ยวของจังหวัดไม่ค่อยเพิ่มขึ้น แต่จำนวนวันการพักค้างของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอยู่ที่ประมาณ 5-7 วัน สำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของจังหวัด คือ เกาะนางยวน เกาะเต่า ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมมา ดำน้ำในเกาะดังกล่าวโดยทางเรือจากจังหวัดชุมพร และ

จากนครศรีธรรมราช อย่างไรก็ตาม ปัญหาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด คือ เส้นทางการเดินทางมาท่องเที่ยวไม่ได้รับการอำนวยความสะดวกเท่าที่ควร ใช้เวลาในการเดินทางมาก ค่าใช้จ่ายการท่องเที่ยวแพง และมีปัญหาเรื่องชิงทรัพย์นักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากหลายราย เป็นต้น นอกจากนี้ การวางแผนกลยุทธ์กลุ่มจังหวัดที่มีหลายหน่วยงานมาทำงานร่วมกันมักจะติดปัญหาในเรื่องการของบประมาณ โดยเฉพาะระหว่างท้องถิ่นและจังหวัด ในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัด จังหวัดร่วมกับหลายภาคส่วนดำเนินโครงการมหรรมเมืองคนดี “Good Man Town” เพื่อแนะนำการท่องเที่ยวในจังหวัด โดยขณะนี้จังหวัดพยายามส่งเสริมการท่องเที่ยวในแผ่นดินมากขึ้น โดยทำแผนงานการเชื่อมโยงเส้นทางมาท่องเที่ยว เพื่อดึงนักท่องเที่ยวจากภาคใต้ฝั่งอันดามัน และเกาะต่างๆ มาเที่ยวในตัวเมืองให้มากขึ้น จังหวัดพยายามให้ทุกภาคส่วนมาทำงานร่วมกันในการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เช่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้ความร่วมมือในการจัดอบรมให้แก่ผู้รักษาความปลอดภัยชายฝั่ง (Beach Guard) จากทุกหน่วยงาน เป็นต้น

จังหวัดนครศรีธรรมราช

องค์ประกอบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่สำคัญ คือ นักท่องเที่ยว ตัวทรัพยากรการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวของชุมชน จังหวัดมีชื่อด้านศิลปวัฒนธรรมมากกว่าการท่องเที่ยวทางทะเล แต่อย่างไรก็ตาม จังหวัดเคยมีชื่อเสียงด้านการท่องเที่ยวทางทะเลจากหาดนายพราน แต่หลังจากประสบภัยธรรมชาติสึนามิ ทำให้หาดนายพราน

ไม่ได้รับความนิยม สำหรับเรื่องการท่องเที่ยวทางทะเลของจังหวัด จังหวัดพยายามดึงปลาโลมาสีชมพูเข้ามาเป็นจุดแข็งของการท่องเที่ยวให้กับจังหวัด ซึ่งทำให้ผู้ประกอบการใช้จุดนี้มาเป็นจุดขายเรื่องการท่องเที่ยวในจังหวัด รวมทั้ง สร้างธุรกิจย่อยแก่ท้องถิ่นได้หลายอย่าง เช่น ธุรกิจเรือในอุทยานแห่งชาติหาดขนอม กิจกรรมการดำน้ำ กิจกรรมการตกปลา ชุมชนรักบ้านเกิด ดังนั้น ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของจังหวัดจึงแบ่งเป็น 2 แบบ คือ

ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และคิดว่ากิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจะเป็นสิ่งสำคัญ จึงผลักดันให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ทำให้เกิดชุมชนรักบ้านเกิดที่ได้รับรางวัลชุมชนจัดการท่องเที่ยวดีเด่น นอกจากนี้ ยังผลักดันให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย โดยโรงไฟฟ้าขนอมพลังน้ำ ตั้งกองทุนรักษาสิ่งแวดล้อมประมาณ 20 ล้านบาทปี ในการทำโครงการรักษาสิ่งแวดล้อม สำหรับภาครัฐ มีการส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐานเอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยว มีการพัฒนาบุคลากรให้ความรู้ด้านรักษาความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว รวมทั้ง ให้ความรู้ด้านการพัฒนาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน

จังหวัดพังงา

นักท่องเที่ยวส่วนมากที่มาเที่ยวทะเลทางฝั่งอันดามัน มักจะเพราะชื่อเสียงของจังหวัดภูเก็ต ซึ่งนอกจากเที่ยวจังหวัดภูเก็ตแล้ว นักท่องเที่ยวจะนั่งเรือไปเที่ยวเกาะต่างๆ ด้วย ซึ่งจะทำให้เกิดการกระจายนักท่องเที่ยวไหลไปจังหวัดกระบี่ ตรัง สตูล พังงา ระนอง เพราะแต่ละจังหวัดมีจุดโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน สำหรับจังหวัดพังงาจะมีจุดขายด้านการท่องเที่ยว คือ

การดำน้ำที่หมู่เกาะสุรินทร์ และเกาะสิมิลัน แต่อย่างไรก็ตาม พบว่า นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจังหวัดพังงา โดยทางเรือจากภูเก็ตมาแค่เที่ยวเกาะและกลับไปพักที่จังหวัดภูเก็ต ทำให้ไม่เกิดการสร้างรายได้ให้แก่จังหวัดเท่าไรนัก รวมทั้ง ยังสร้างปัญหาด้านขยะให้แก่จังหวัดด้วย นอกจากนี้ ยังมีอุปสรรคการท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัด คือ บางช่วงกรมอุทยานจะมีการประกาศปิดเกาะบางจุดในช่วงมีปัญหาด้านปะการัง ซึ่งทำให้การท่องเที่ยวของจังหวัดลดลงมาก ดังนั้น จังหวัดพยายามเน้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระดับโลก

โดยเฉพาะในหมู่เกาะสุรินทร์ เกาะตะปู เกาะสิมิลัน และเกาะปันหยี โดยผลักดันให้ทุกชุมชนบริเวณนั้นเกิดความเข้มแข็ง ในด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากเห็นว่าหัวใจสำคัญที่สุดในด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด คือ ชุมชน เพราะถ้าชุมชนเข้มแข็ง ท้องถิ่นจะเข้มแข็งเช่นกัน นอกจากนี้ ผู้ว่าราชการจังหวัดได้ให้ความสำคัญในด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด ท่านมีแนวคิด

ว่าทำอะไรจังหวัดจะสามารถสร้าง event เพื่อส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวให้กับจังหวัดได้ โดยจังหวัดดึงทุกภาคส่วนเข้ามาทำงานบูรณาการการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดร่วมกัน เช่น กิจกรรมแรลลี่แข่งเรือแคนูช่วงเขาตะปูกับเขาพิงกัน ซึ่งเป็นการบูรณาการทำงานระหว่างภาคเอกชนกับภาครัฐ เป็นต้น

จังหวัดพัทลุง

การท่องเที่ยวทางทะเลในจังหวัดค่อนข้างด้อยกว่าจังหวัดอื่นในภาคใต้ แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด คือ ทะเลสาบสงขลา ซึ่งมีทะเลน้อย เป็นแหล่งธรรมชาติที่หลากหลายและยังความอุดมสมบูรณ์ทางนิเวศอยู่มาก มีปลาโลมาอิรวดีเป็นจุดขาย ส่วนปากพูนจะรวมหมู่เกาะที่มีชื่อเสียงด้านรังนกที่มีคุณภาพและดีที่สุดในโลก นอกจากนี้ จังหวัดยังเด่นด้านวัฒนธรรม มีวัดเก่าแก่ค่อนข้างมาก และมีวัดเจ้าแม่กวนอิมซึ่งเป็นที่เลื่อมใสของทั้งชาวไทยและชาวมาเลเซีย รวมทั้ง ยังเด่นทางเกษตร เพราะมีข้าวสามหยดซึ่งเป็นข้าวที่มีคุณภาพของจังหวัด นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พบว่า เป็นคนในจังหวัดใกล้เคียงและประเทศเพื่อนบ้าน เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ที่เข้ามาพักผ่อน เนื่องจากจังหวัดมีอากาศที่มีโอโซนมาก แทบจะไม่มีโรงงานอุตสาหกรรม สำหรับด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จังหวัดพัทลุงได้ร่วมกับจังหวัดสงขลาและจังหวัดนครศรีธรรมราชในการดำเนินโครงการพัฒนาการจัดการฟื้นฟูลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา และมีการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว การสร้างเครือข่ายเพื่อการท่องเที่ยว การส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวระดับจังหวัด และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวอีกด้วย

จากการประชุมเรื่องทิศทางการท่องเที่ยวทางทะเลอย่างยั่งยืนที่จังหวัดภูเก็ต ซึ่งมีรายงานผลการสำรวจด้านการท่องเที่ยวทางทะเลได้ฝั่งอันดามันของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พบว่า อายุเฉลี่ยของกลุ่มนักท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตทั้งคนไทยและต่างชาติจะเป็นช่วงวัยรุ่น วัยกลางคน แต่ในกลุ่มนักท่องเที่ยวของจังหวัดกระบี่ พังงา และตรัง จะเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยววัยสูงอายุ และพบว่ารายได้ของต่างชาติที่มาเที่ยวทะเลทั้ง 2 กลุ่มดังกล่าว มีอัตราการรายได้เฉลี่ยน้อยลง อยู่ที่ประมาณ 900-1,500 เหรียญต่อเดือน และอัตราการเที่ยวซ้ำลดลง แต่ในทางกลับกัน นักท่องเที่ยวต่างชาติที่ไปเที่ยวทะเลของประเทศมาเลเซียและของบาห์ลีจะเป็นกลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ยสูง

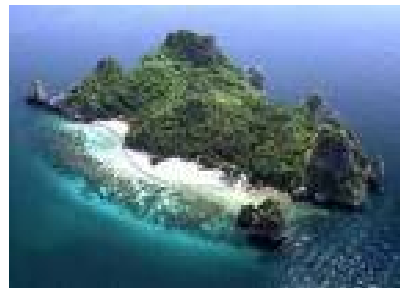
จังหวัดกระบี่

แหล่งการท่องเที่ยวของจังหวัดมีหลายสถานที่ เช่น เกาะพีพี อ่าวนาง เป็นต้น นักท่องเที่ยวของจังหวัดมักจะมาทางเรือ จากจังหวัดภูเก็ต แต่ก็มีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยวอย่างมาก เช่น ปัญหาขยะ ปัญหาชายหาดเสื่อมโทรม ปัญหาน้ำเสีย เป็นต้น ทำให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาดังกล่าว เช่น ชุมชนออกกฎระเบียบการปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว ชุมชนมีการทำปิ่นโตอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว เป็นต้น นอกจากนี้ จังหวัดมีการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายจัดการสิ่งแวดล้อม เช่น ทำความสะอาดชายหาดและใต้ท้องทะเลแนวปะการัง วัดระดับน้ำเสียในลำคลอง การกำจัดขยะ การอบรมให้มัคคุเทศก์ท้องถิ่น การรณรงค์จังหวัดปลอดโฟม นอกจากนี้ จังหวัดพยายามพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนโดยมีการกำหนดตัวชี้วัดซึ่งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาดูแลตัวชี้วัดในด้านดังกล่าวอยู่เสมอ

จังหวัดชุมพร

จังหวัดชุมพรถือว่าเป็นประตูเข้าสู่การท่องเที่ยวทะเลใต้ มีทรัพยากรทั้งทางบกและทางทะเลที่อุดมสมบูรณ์ มีหาดทรายที่ยาวถึง 200 เมตร มีทะเลแหวกที่นักท่องเที่ยวสามารถเดินจากฝั่งไปสู่เกาะได้ในช่วงเช้าและช่วงน้ำลด และมีอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะแห่งชาติจังหวัดชุมพร ซึ่งมีมากถึง 40 เกาะ แต่เกาะส่วนมากจะมีการทำสัมปทานรังนก จึงเป็นอุปสรรคในการเข้า

ชมหมู่เกาะของนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม นักท่องเที่ยวส่วนมากที่มาจังหวัดชุมพรส่วนใหญ่มีจุดหมายไปที่ เกาะเต่า เกาะนางยวน จังหวัดสุราษฎร์ธานีโดยทางเรือ จึงทำให้ระยะเวลาที่นักท่องเที่ยวอยู่ในจังหวัดค่อนข้างสั้น ทำให้จังหวัดพยายามสร้างความเข้มแข็งด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดมากขึ้น โดยเน้นด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งจะเริ่มพัฒนาตั้งแต่ต้นน้ำ มีเครือข่ายทำธนาคารต้นไม้ มีการทำก้อนจุลินทรีย์อีเอ็มบอล ซึ่งช่วยปรับค่าน้ำให้สิ่งมีชีวิตในทะเลดำรงชีวิตอยู่ได้ดีขึ้น มีศูนย์การเรียนรู้ มีการวางเรือรบที่ปลดระวางแล้วมาปรับปรุงเป็นแหล่งปะการังเทียมเพื่อทำจุดดำน้ำในอนาคตได้ มีชุมชนเกาะพิทักษ์ซึ่งเป็นชุมชนตัวอย่างที่เข้มแข็งในเกาะ เพราะชุมชนมีการส่งเสริมและพัฒนาทั้งด้านการท่องเที่ยว และด้านการอนุรักษ์ไปด้วยกัน ทั้งนี้ ที่ประชุมมีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า น่าจะอาศัยเสด็จเตี้ยซึ่งเป็นที่เคารพและศรัทธาของคนในจังหวัดเป็นจุดนำร่องชวนนักท่องเที่ยวเข้าจังหวัดได้ นอกจากนี้ ยังสามารถนำค่างแว่นที่เป็นสัตว์ ซึ่งพบมากในจังหวัดชุมพรมาเป็นจุดขาย และเนื่องจากจังหวัดชุมพรอยู่ใกล้กรุงเทพฯ และยังมีทรัพยากรใต้ทะเลที่สวยงามและอุดมสมบูรณ์ จึงน่าจะวางจุดแข็งด้านการเป็นจุดดำน้ำในฝั่งอ่าวไทย และฝั่งทะเลตะวันออกเพิ่มอีกด้วย

จังหวัดตรัง

จังหวัดตรังมีวิสัยทัศน์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ซึ่งแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวเฉลี่ยเกือบล้านคน โดยแบ่งอัตราส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติประมาณ 20% และนักท่องเที่ยวคนไทยประมาณ 80% จังหวัดตรังถือว่าเป็นเมืองอาหารการกิน เป็นแหล่งประชุม และเป็นจังหวัดที่มีความยั่งยืนใน

ด้านการท่องเที่ยว เพราะสามารถท่องเที่ยวได้ทั้งทางทะเลและทางบก แต่ส่วนมากแล้วนักท่องเที่ยวที่เข้ามาจะมุ่งมาเที่ยวทางทะเล เพราะตรังมีเกาะที่สวยงามมากมาย ประมาณทั้งหมด 46 เกาะ เช่น เกาะเชือก เกาะกระดาน เกาะม้า เกาะแหวน ถ้ำมรกต และเกาะมุก เป็นต้น กิจกรรมการท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดตรัง คือ วิวาทใต้สมุทร เทศกาลหมุย่างเมืองตรัง เทศกาลเค้กเมืองตรัง และเทศกาล

หอยนางรม สินค้าชื่อดังของจังหวัดตรัง คือ หมุย่าง เค้ก และผลิตภัณฑ์ OTOP ไม้จิ้มฟัน นอกจากนี้ จังหวัดตรังมีโฮมสเตย์ที่ผ่านการประเมินตามเกาะต่างๆ จำนวนทั้งหมด 6 แห่ง เช่น โฮมสเตย์เอเกาะมุก โฮมสเตย์ยงสตาร์ที่สามารถรองรับคณะทัวร์ได้มาก เป็นต้น การบริหารโฮมสเตย์จังหวัดตรังมีการจัดตั้งในรูปแบบคณะกรรมการบริหารจัดการ ทำให้มีการบริหารที่ดีและหลากหลาย อย่างไรก็ตาม ปัญหาอุปสรรคการท่องเที่ยวในจังหวัด ก็คือ ปัญหาเส้นทางเชื่อมโยงการท่องเที่ยว เช่น ระหว่างหาดใหญ่มาตรังต้องผ่านภูเขา ทำให้การเดินทางค่อนข้างลำบาก งบประมาณการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดที่ค่อนข้างน้อย และพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวส่วนมากของจังหวัดมักจะอยู่ในเขตอุทยาน ทำให้ยากแก่การเข้าไปพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตอุทยาน

ผศ.กสินจันท์

กล่าวสรุปว่า การแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องการท่องเที่ยวทางทะเลแบบยั่งยืนในวันนี้ คิดว่าทุกท่านที่มาประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้คงจะได้ความรู้ใหม่ๆ ไปไม่มากก็น้อย ผลสำเร็จจากการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing) เกี่ยวกับประสบการณ์ เทคนิค วิธีการบริหารการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ในครั้งนี้ จังหวัดต่างๆ ที่เข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ และประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดของตนเอง อันจะก่อให้เกิดการต่อยอดและยกระดับความรู้ ทำให้เกิดการพัฒนากการท่องเที่ยวทางทะเลของจังหวัดให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป นอกจากนี้ ผลจากการดำเนินการดังกล่าว ยังก่อให้เกิดความมั่นใจในการเข้าถึงปัญหา มีการสร้างเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความผูกพันต่อกันเสมือนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ทำให้ผลงานที่ได้มีคุณภาพ ซึ่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ชุมชนนักปฏิบัติถือเป็นส่วนหนึ่งของขั้นตอนและเครื่องมือในการจัดการความรู้ อันจะนำมาซึ่งการพัฒนาบุคลากรและองค์กรต่อไป ทางสำนักงาน ก.พ.ร. จะนำสรุปการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวันนี้ขึ้นเว็บไซต์ของสำนักงาน เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ต่อไปเช่นกัน

กลุ่มบริหารการเปลี่ยนแปลง 6/บันทึก